

SAMOLOT ŁĄCZNIKOWY (towarzyszący) PWS - 5 (PWS - 7)

Samolot łącznikowy PWS-5 (początkowo oznaczony PWS-7) został zaprojektowany w Podlaskiej Wytwórni Samolotów w latach 1927 – 1928 przez Aleksandra Grzędzielskiego oraz Augusta Bobek – Zdaniewskiego. W grudniu 1928 roku samolot został oblatany. Podczas prób stwierdzono, że samolot ma dobre własności lotne. Po kilku zmianach (skrócone łożo silnika, powiększony wykrój dolnego płata, rezygnacja z lotek na dolnym płacie, powiększona powierzchnia oszklenia kabiny obserwatora oraz zmieniony kształt osłon iskrowników) w 1929 roku wyprodukowano 5 egzemplarzy tzw. serii próbnej (oznaczonych PWS-5t2).

W tym samym czasie skonstruowano samoloty łącznikowe: PZL Ł.2 i Lublin R-X. Te ostatnie samoloty zostały uznane za lepsze od PWS-5. (Ostatecznie wersja samolotu z Lublina oznaczona symbolem R-XIII została skierowana do masowej produkcji i w ten sposób Lublin R-XIII stał się bodaj najpopularniejszym samolotem wojskowym II RP)

Samoloty PWS-5 były eksploatowane w 2, 4 i 6 Pułku Lotniczym oraz w Rzecznej Eskadrze Lotniczej w Pińsku. Samoloty te były używane do końca 1932 roku jako pomocnicze (min. do holowania rękawów do treningu strzelania).

Warto zauważyć, że PWS-5 jest w pewnym sensie protoplastą najbardziej znanego samolotu PWS, tj. samolotu szkolno - treningowego PWS - 26 (jeden egzemplarz znajduje się w krakowskim muzeum lotnictwa). Zanim PWS - 5 “przeobraził” się w ten bardzo udany samolot, przybierał postać PWS-11, PWS-11bis, PWS-14 i PWS-16. Widzimy zatem, że PWS-5 był bardzo ważnym samolotem w historii podlaskiej fabryki.

Konstrukcja

Kadłub miał konstrukcję drewnianą kratownicową; kryty w przedniej części blacha aluminiową, w środkowej i tylnej - sklejką.

Płaty miały konstrukcję drewnianą dwudźwigarową, kryte sklejką i całość pokryta płótnem. Lotki drewniane kryte płótnem.

Usterzenie było konstrukcji drewnianej kryte płótnem.

Silnik Skoda-Wright Whirlwind J5 o mocy 220 KM.

Uzbrojenie - karabin Lewis MK II obserwatora (na żadnej dostępnej fotografii nie widać zamontowanego karabinu).

DANE TECHNICZNE

Rozpiętość -	9,00 m
Długość (w osi samolotu z kołpakiem) -	6,78 m
Powierzchnia nośna -	25,00 m kw.
Masa własna -	780 kg
Masa użyteczna -	390 kg
Prędkość maksymalna -	155 km/h
Pułap -	2.500 m
Zasięg -	550 km

Prezentowane tutaj rysunki powstały na podstawie analizy fotografii tego samolotu.

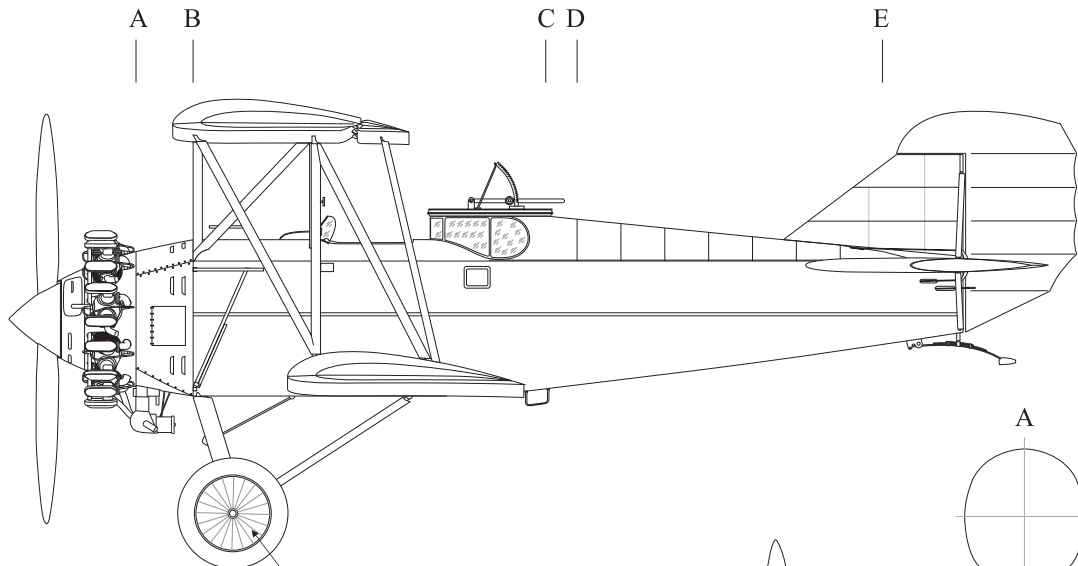
Fotografie, które zostały użyte do rekonstrukcji wyglądu samolotu, otrzymałem min. od Pana Wojciecha Sankowskiego - Wydawcy “Lotnictwa z Szachownicą”, za co serdecznie dziękuję.

Wszelkie uwagi dotyczące ewentualnych błędów na prezentowanych tutaj rysunkach będą mile widziane – proszę je kierować na lech.kolodziejski@modele-kartonowe.com.

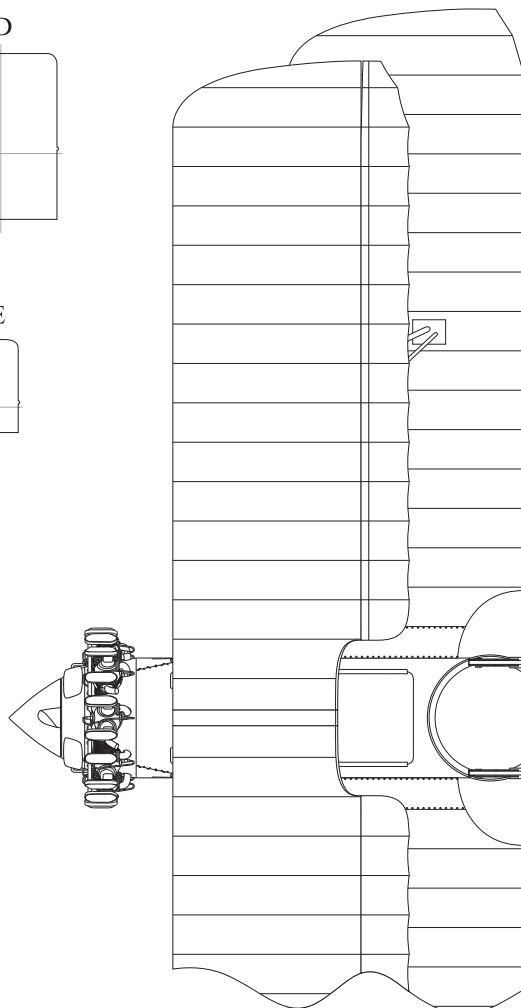
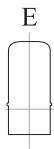
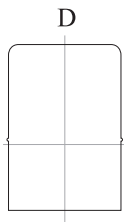
Przy opracowaniu rysunków korzystano z fotografii oraz opisów zawartych w poniższych publikacjach:

1. Andrzej Morgała “Samoloty Wojskowe w Polsce 1924- 1939” (Dom Wydawniczy BELLONA Warszawa 2003).
2. Andrzej Glass “Polskie Konstrukcje Lotnicze” tom I (Stratus 2004).

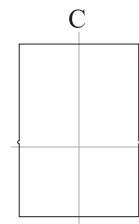
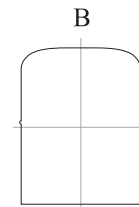
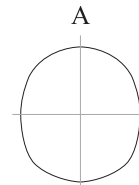
Lech Kołodziejski

ślady odgniecionych szprych
na płóciennym kołpaku

Śmigło Szomańskiego
średnica 2,6 m

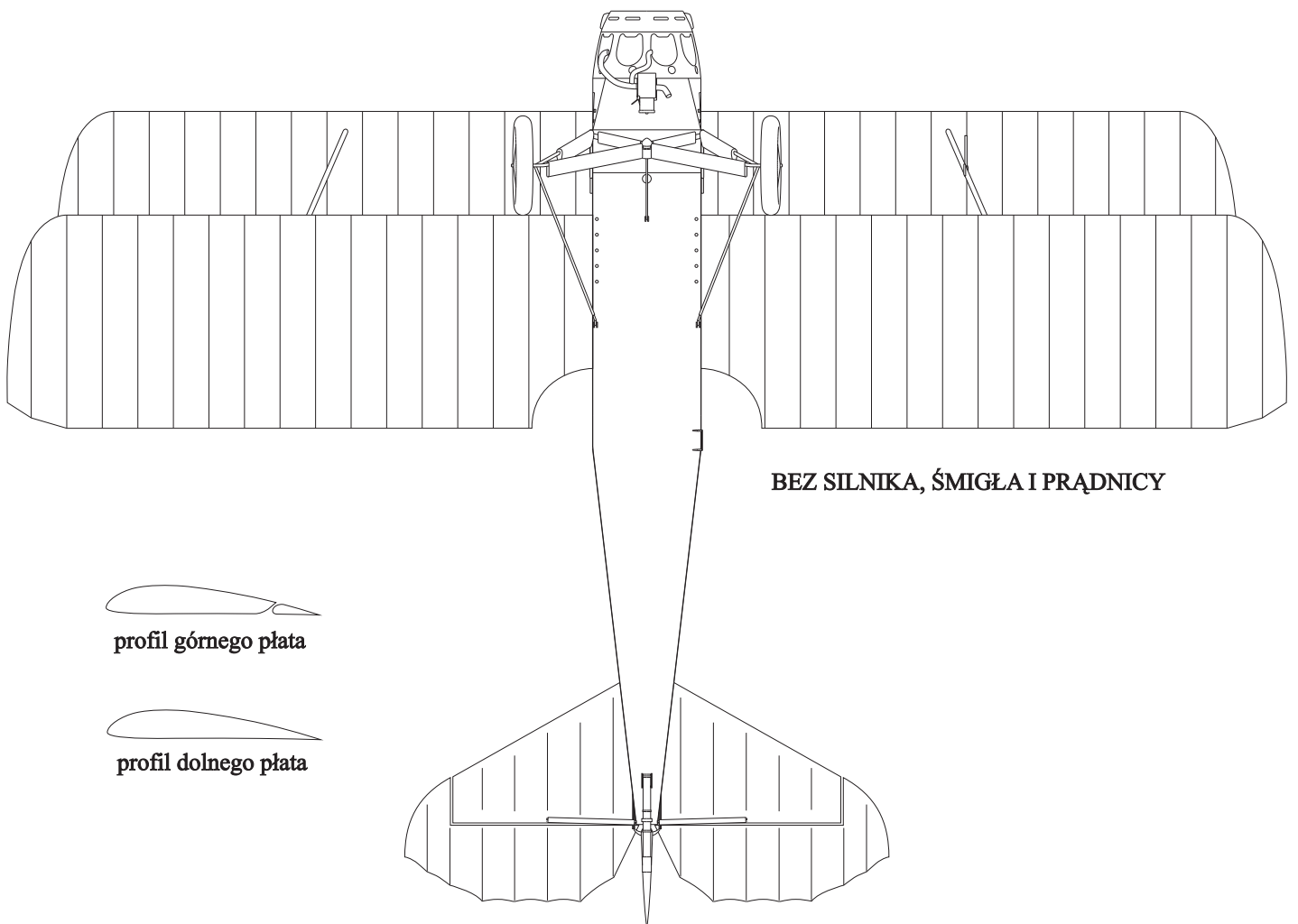
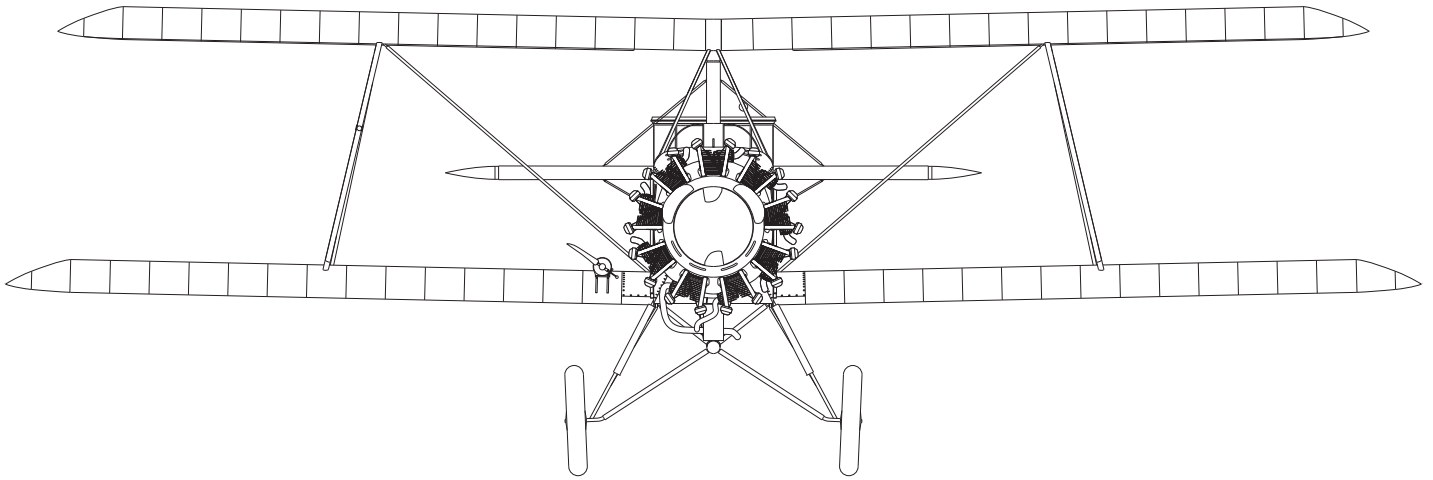
For individual use only
All rights reserved
Copyright © 2011 CardPlane

skala 1:48

0 0,5 1,0 1,5 2,0 2,5 3,0 3,5 4,0 4,5 5,0 m

CardPlane		PWS -5t ₂ rysunek modelarski	
oprac.	Lech Kołodziejski	skala	
kreśl.	Lech Kołodziejski	1:48	1:24
data	format	il.ark.	nr ark.
2011	A4	4	1

NIE NARYSOWANO OBROTNICY KM-u

BEZ SILNIKA, ŚMIGŁA I PRĄDNICY

profil górnego płata

profil dolnego płata

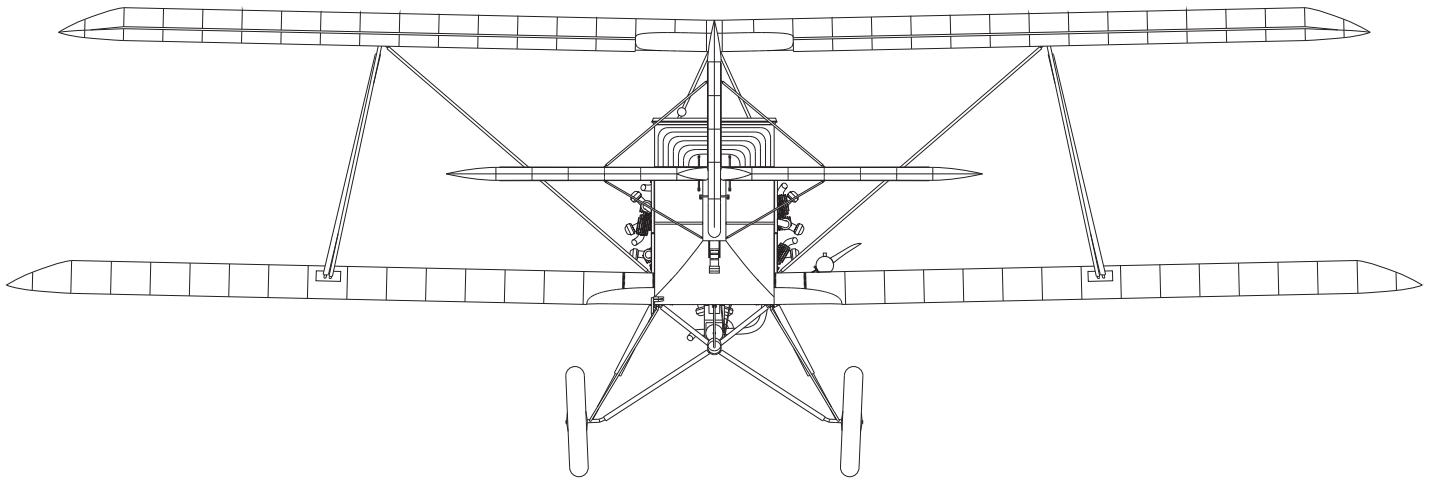
For individual use only
All rights reserved
Copyright© 2011 CardPlane

skala 1:48

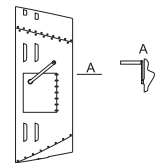
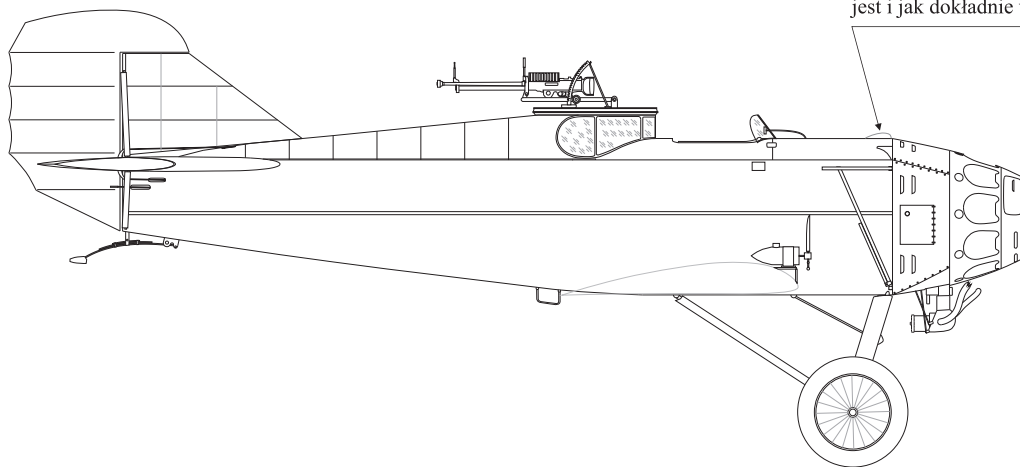
0 0,5 1,0 1,5 2,0 2,5 3,0 3,5 4,0 4,5 5,0 m

CardPlane		PWS -5t ₂ rysunek modelarski	
oprac.	Lech Kołodziejski	skala	
kreśl.	Lech Kołodziejski	1:48	1:24
data	format	il.ark.	nr ark.
2011	A4	4	2

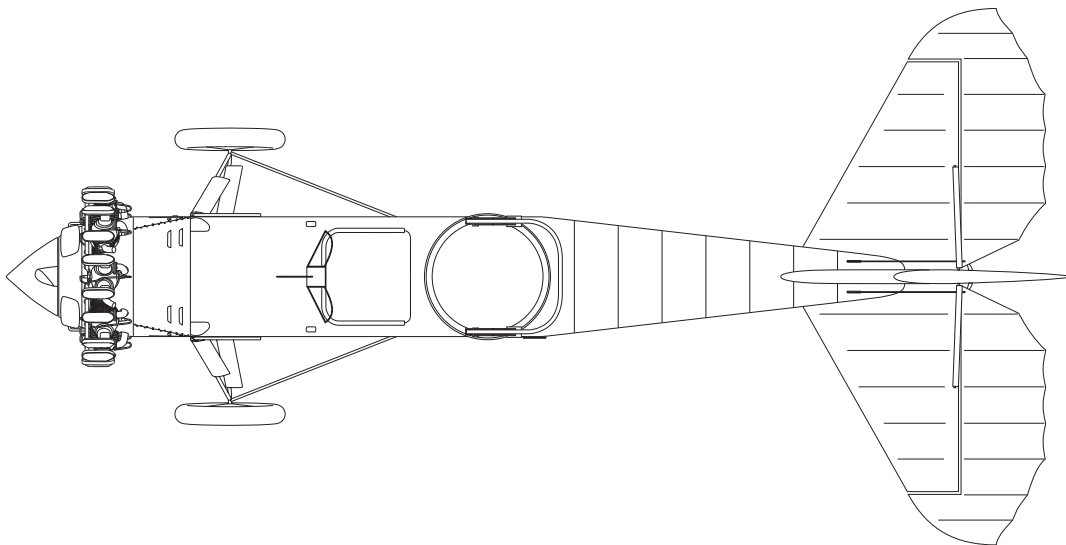
NIE NARYSOWANO OBROTNICY KM-u

Na kilku fotografiach w tym miejscu widać "coś". Może to osłona wlewu paliwa, a może jakiś wskaźnik? Niestety, nie udało się ustalić co to jest i jak dokładnie wygląda.

UWAGA: na kilku fotografiach widoczna jest "korba", którą narysowano powyżej. Nie udało się nam ustalić do czego ona służyła.

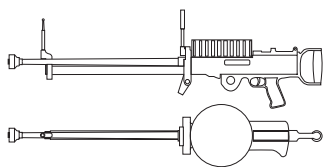

For individual use only
All rights reserved
Copyright© 2011 CardPlane

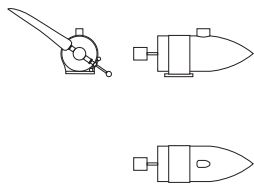
skala 1:48

0 0,5 1,0 1,5 2,0 2,5 3,0 3,5 4,0 4,5 5,0 m

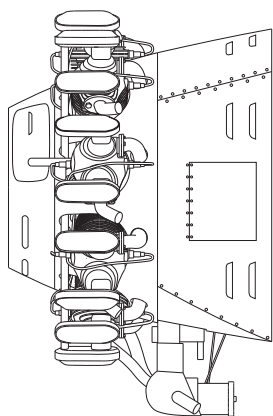
CardPlane		PWS -5t ₂ rysunek modelarski	
oprac.	Lech Kołodziejcki	skala	
kreśl.	Lech Kołodziejcki	1:48	1:24
data	format	il.ark.	nr ark.
2011	A4	4	3

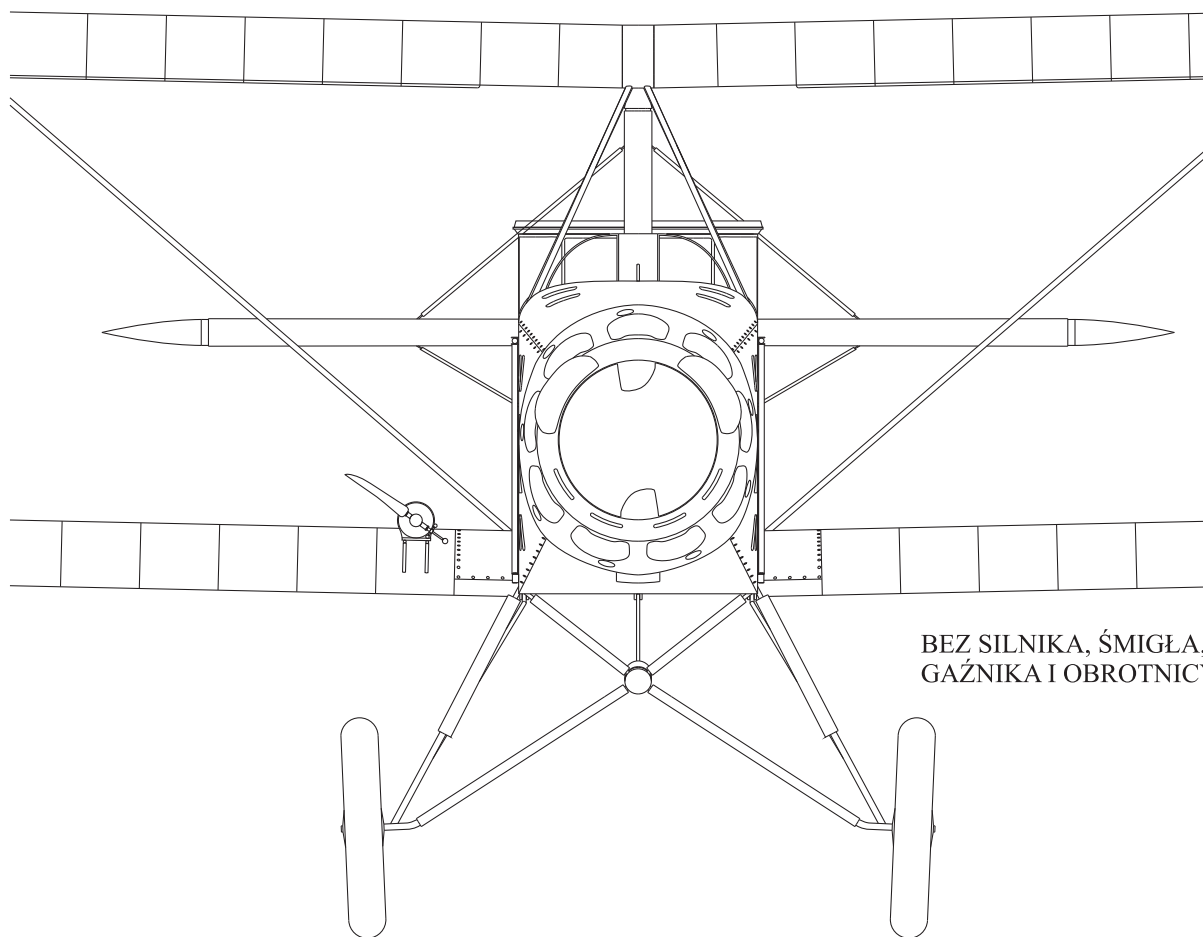
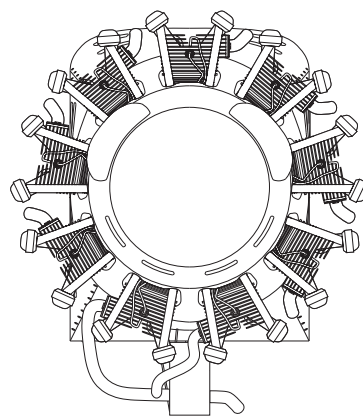
karabin maszynowy Lewis MK II

prądnicą

silnik Wright Whirlwind J-5B

BEZ SILNIKA, ŚMIGŁA,
GAŹNIKA I OBROTNICZY KM

For individual use only
All rights reserved
Copyright© 2011 CardPlane

skala 1:24

CardPlane		PWS -5t ₂ rysunek modelarski	
oprac.	Lech Kołodziejski	skala	
kreśl.	Lech Kołodziejski	1:48	1:24
data	format	il.ark.	nr ark.
2011	A4	4	4